

Bouwen aan circulaire omgevingsdiensten

Hoe Brabantse omgevingsdiensten
impact maken op circulariteit

1 Via het VTH-instrumentarium naar een circulaire economie

De kunst van een gecoördineerde opdracht

De transitie naar de circulaire economie (CE) wordt gezien als een noodzakelijke, onvermijdelijke ontwikkeling¹. Eén van de manieren om te versnellen in deze transitie is het anders inzetten van het VTH-instrumentarium (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) door omgevingsdiensten. Dit instrumentarium kan gebruikt worden om bedrijven te faciliteren en reguleren. Denk bijvoorbeeld aan het hergebruik van reststromen (einde afval status) of innovaties (experimenteerruimte).

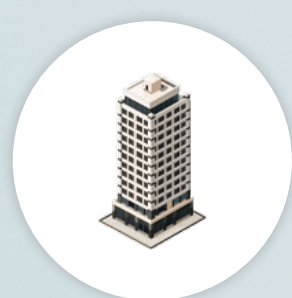
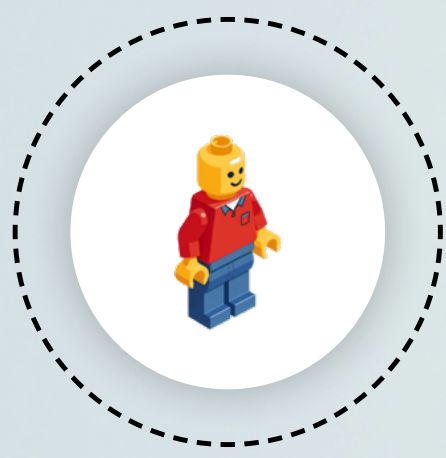
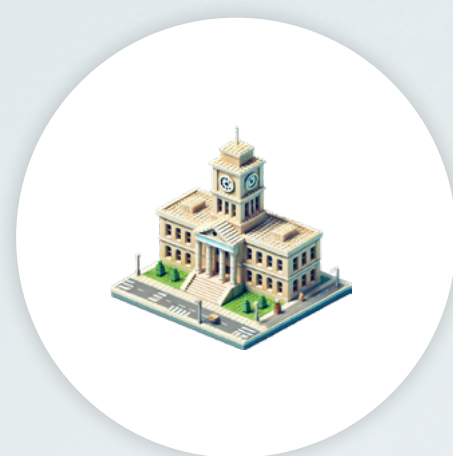
Een uitdaging is dat het op een andere manier inzetten van het VTH-instrumentarium nog moet worden onderzocht en ontwikkeld. Elke omgevingsdienst heeft meerdere opdrachtgevers, die ook nog eens hun eigen activiteiten en tempo in de transitie hebben. Hoe zorg je voor een gecoördineerde opdracht om te komen tot een omgevingsdienst die klaar is voor de CE, met het bijbehorende instrumentarium? Een opdracht die in deze fase van de transitie het beste kan worden uitgewerkt door de opdrachtnemer, maar moet worden gegeven door verschillende opdrachtgevers?

Van aaibaar naar schaalbaar

Bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) leefde de wens om hun VTH-instrumentarium in te zetten zodat de aaibare initiatieven die ze in hun regio zagen, tot schaalbare successen gemaakt konden worden. Dit begon met een pilot uitgevoerd door de OMWB, gemeente Tilburg en provincie Noord-Brabant. In deze pilot werd via een nieuwe samenwerking data gecombineerd zodat met verrijkte kennis Tilburgse bedrijven uit de kunststof- en metaalsector geïnterviewd konden worden over hun circulaire ambities en belemmeringen. Deze pilot was een succes en leidde daardoor tot nieuwe kansen en methodieken.

¹ Landelijke afspraken VTH, Krachtenbundeling Rijk-Regio voor de Circulaire Economie

Het tastbaar maken van de complexiteit

Loslaten van traditionele rolverdeling

Het succes van de pilot bracht een nieuw dilemma. Elke gemeente, en daarmee elke losse opdrachtgever van omgevingsdiensten, kan een verzoek tot circulaire werkwijze of pilot aanvragen, wat leidt tot versplinterde opdrachten naast het bestaande werk. De vervolgvraag was hoe we het initiële kleine succes van de pilot kunnen vertalen naar een brede opdracht waar alle opdrachtgevers zich bij kunnen aansluiten. Samen met provincie Noord-Brabant en gemeente Tilburg hebben we de traditionele rollen losgelaten en onderzocht wat er nodig is om een gestroomlijnde opdracht aan omgevingsdiensten te geven. Vanuit het werkgebied van de provincie hebben we deze vraag beantwoord met de drie Brabantse omgevingsdiensten.

Een ambitie durven formuleren

Over de rol van omgevingsdiensten in een circulaire economie is al nagedacht: het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft een landelijke bouwstenenvisie CE en VTH opgesteld. Een mooi raamwerk dat via zeven bouwstenen de mogelijke inzet van omgevingsdiensten op CE definieert. De vraag blijft: hoe vul je die bouwstenen concreet in? Samen met de drie omgevingsdiensten hebben we alle lopende initiatieven en acties gerubriceerd naar de zeven bouwstenen. Dat overzicht hebben we aangevuld totdat alle bouwstenen compleet waren en er een concreet plan van aanpak staat: de Brabantse invulling van het bouwstenendocument. Een kant-en-klaar plan van aanpak om tot een circulair instrumentarium en bijbehorende organisatie te komen.

Aansluiten bij de Brabantse variant

Een paraplu voor alle losse initiatieven

Het plan van aanpak is het vertrekpunt voor een gezamenlijke opdracht namens alle Brabantse gemeenten. Zij kunnen zich aansluiten bij het plan en deze in overleg nog aanscherpen of uitbreiden. Dit begint bij de overige B7 gemeenten (de zeven grootste gemeenten in Brabant) en kleinere gemeenten met specifieke ambitie of nieuwsgierigheid.

Uitdagend is dat circulaire kennis vaak bij een afdeling duurzaamheid of economie zit en de directe opdrachtgeving van omgevingsdiensten bij een andere afdeling is ondergebracht. De sleutel tot succes ligt bij de juiste coalitie van professionals en afdelingen die zich gezamenlijk achter het plan van aanpak scharen.

Concreet aan de slag op zeven bouwstenen

In het plan van aanpak staan concrete acties en projecten waar aan gewerkt wordt door de drie Brabantse omgevingsdiensten. Dat zijn concrete circulaire projecten zoals ketenonderzoek en het opnemen van experimenteerruimte in vergunningen, maar het gaat juist ook om het organiseren van de juiste opleidingen voor collega's en slimme communicatie richting bedrijven. De werkzaamheden die onder deze bouwstenen vallen zijn verdeeld over de drie omgevingsdiensten en weggezet in de tijd. Zo wordt er geen dubbel werk gedaan en kan er versneld worden doordat omgevingsdiensten onderling kennis en ervaringen uitwisselen.

Mooie voorbeelden uit de praktijk

- ◆ Deelname aan landelijk kennisplatform 'Afval of niet': in maart was de feestelijke lancering van het kennisplatform 'Afval of niet'. Er zijn afgevaardigden vanuit de Brabantse omgevingsdiensten aangesloten als voorzitter en als één van de vier specialisten. Dit platform beoordeelt of een stroom als afvalstof beschouwd moet worden of (opnieuw) als grondstof gebruikt kan worden.
- ◆ Ketentoezicht: de drie omgevingsdiensten zijn een gezamenlijk project gestart om de lekstromen in de keten van lithium in beeld te brengen. Op de plekken in de keten waar nu lekstromen zijn en afval mogelijk dus niet op de juiste manier verwerkt wordt, kan dan beter gestuurd worden op het toepassen van circulaire oplossingen.
- ◆ Kennisopbouw: de kennisbehoefte van verschillende medewerkers zoals toezichhouders, vergunningverleners en juristen wordt in kaart gebracht. Het juiste instrument, zoals een cursus, wordt hieraan gekoppeld en medewerkers doen vervolgens kennis op over CE.

Voortgang maken en zelfstandig verder

Verankeren van netwerk, kennis en circulaire impact - ook landelijk

Met het plan van aanpak als basis, en betrokkenen van verschillende Brabantse gemeenten die onderzoeken hoe hun eigen ambities passen in het plan van aanpak, staat een stevig netwerk dat kennis en ambitie met elkaar uitwisselt. Kennis die in deze eerste fase de zoektocht naar nieuwe methoden en werkwijzen versterkt. Bovendien kan vanuit Brabant effectiever worden aangesloten bij landelijke samenwerkingen op het gebied van CE. Bijvoorbeeld de werkgroep VTH van de Rijk-Regio Krachtenbundeling en het kennisplan van ODNL. Zo kan de basis dit jaar worden aangescherpt tot een compleet plan, waarin alle Brabantse ambities binnen het VTH-domein zijn verwerkt en waar grote en kleine gemeenten van kunnen profiteren. Maar bovenal een plan van aanpak dat de drie omgevingsdiensten één heldere opdracht geeft. De transitie zelf is al lastig genoeg.

Van buitenboordmotor tot reguliere opdracht

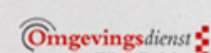
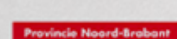
Het plan van aanpak bestrijkt drie jaar en is in eerste instantie een gezamenlijk document van de provincie, gemeente Tilburg en de drie Brabantse omgevingsdiensten. In de komende tweeënhalf jaar is het de bedoeling dat de overige Brabantse gemeenten aansluiten. In deze drie jaar kan het plan van aanpak als 'buitenboordmotor' werken. Extra tijd en capaciteit die wordt vrijgemaakt om leergangen, werkwijzen en communicatie-uitingen uit te zoeken en uit te werken. Na deze drie jaar is het de bedoeling dat alles dat uitgedacht en ontwikkeld is een plaats krijgt in het reguliere werk van de omgevingsdiensten. En daarmee ook in de reguliere opdrachten van gemeenten en provincie, zodat het werk van de Brabantse omgevingsdiensten richting 2030 bijdraagt aan de gestelde doelen van 50% circulariteit.

Plan van aanpak Stimulering circulaire bedrijfsvoering bij Brabantse bedrijven 2025-2027

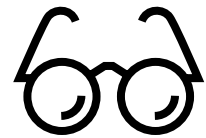
Provincie Noord-Brabant,
OMWB, ODZOB, ODBN
en gemeente Tilburg

Februari 2025

Dit plan van aanpak is een samenwerking van:

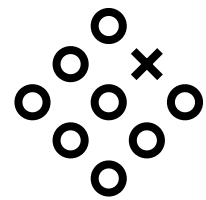

Onze vier vaste stappen

Verscherpen

We verscherpen je opdracht; waartoe ben je op aard. Met een afgebakende rol en realistische doelen als gevolg. Uitkomst is een scherpe **positionering** van jouw organisatie en een sterke basis voor **betere besluitvorming**.

Verankeren

We werken jullie positionering uit tot een strak verhaal: de basis om met stakeholders in gesprek te gaan en commitment te vragen. Uitkomst is een **concreet, gedragen plan**, waarin je partners kunt betrekken om samen te werken, inclusief vervolgstappen.

Versnellen

We gaan samen aan de slag: partners weten waar ze voor opgesteld staan en zijn gemotiveerd bij te dragen aan jouw doel. Uitkomst is een **geactiveerd netwerk**, dat actief de **juiste informatie** deelt en **concrete stappen** zet.

Verzilveren

We laten zien waar jullie succesvol zijn, en vertalen de uitkomsten van jullie samenwerking naar andere relevante partijen in het netwerk. Uitkomst is **impact** voor jullie eindgebruiker, en **inzicht in de voortgang** richting jullie doelstellingen.

Met Silo35 werken we met teams die verantwoordelijk zijn voor grote, abstracte opgaven die alleen samen met andere teams en vaak andere organisaties kunnen worden aangepakt. Zo'n opgave bestaat uit meerdere onderdelen, met informatie verspreid over verschillende mensen en organisaties. Hoe ontwikkel je dan een gezamenlijke koers waar mensen zich aan willen verbinden en op kunnen samenwerken? Silo35 helpt daarbij met concrete producten en instrumenten die stap voor stap invulling geven aan die koers.

Benieuwd wat Silo35 voor jouw organisatie kan betekenen?

Neem contact op met Joy via:

+31 6 54203255

joy@silo35.nl

Of neem een kijkje op onze website

www.silo35.nl